

Oponentský posudek dizerta ní práce

MUDr. Eva Švehlíková

2. lékařská fakulta UK v Praze a Centrum diabetologie IKEM, Praha

Mechanisms of insulin resistance in humans with focus on adipose tissue

Předložená dizerta ní práce představuje soubor vlastních prací autorky doplněný poměrně detailním teoretickým úvodem. Ve stejné rozsáhlé části dizerta ní práce autorka popisuje cíle, metodiku a výsledky provedených studií, na které pak navazuje diskuse. Studie jsou dostatečně teoreticky podpořeny, cíle jsou jasně definovány, metodika je kvalitní, náročná a je rozsáhle popsána. Všechny výsledky jsou bohatě graficky a tabulkově dokumentovány. Práce obsahuje seznam použitých zkratk a je bohatě podpořena citacemi, kterých je celkem 320 a naprostá většina z nich není starších než pět let. Rozsah dizerta ní práce je 103 stran, na které navazuje příloha v plném rozsahu představující publikační činnost autorky ve vztahu k tématu práce. Dizerta ní práce je sepsána v anglickém jazyce, až na jedinou výjimku neobsahuje jazykové chyby nebo nepřesnosti a obsahově je po formální i faktické stránce velmi kvalitní.

V příloze uvedené publikace jsou tvořeny dvěma povodními články v zahraničním vědeckém časopisu s IF, kde je autorka dizerta ní práce zároveň první autorkou, dále jedním originálním článkem v zahraničním časopisu s IF a jedním článkem v českém časopisu v anglickém jazyce s IF – v obou je uvedena jako spoluautorka. Konečně pátá publikace je příspěvkem v zahraničním časopisu s IF, kde je opět první autorkou.

Práce je zaměřena na hodnocení inzulínové rezistence ve vztahu k adipocytárním hormonům a cytokinům. Základními metodickými postupy jsou hyperinzulinemický euglykemický clamp a biopsie podkožní tukové tkáně. Autorka se opírá o hodnocení vztahů mezi parametry inzulínové senzitivity a systémovými koncentracemi adipocytokinů a lokální expresí adipocytárních hormonů a cytokinů v podkožní tukové tkáni. Důraz je kladen na sledování dynamiky vybraných biochemických parametrů při navození hyperinzulinémie, hypertriglyceridémie a dále po farmakologické intervenci sartany. Téma práce je s ohledem na nárůst počtu pacientů s poruchami metabolismu glukózy vysoce aktuální a zasahuje do dosud neprozkoumaných oblastí ovlivnění inzulínové senzitivity působením tukové tkáně.

Dosažené výsledky:

Podat kompletní pohled dosažených výsledků v této části posudku nelze, protože počet všech popsáných pozorování (a to včetně prioritních) je velký. Vybírám proto jen ty, které nejvýznamnější a nejzajímavější výsledky.

- akutní hyperinzulinémie vedla u zdravých osob ke zvýšení exprese adiponektinu a rezistinu v podkožní tukové tkáni, zvýšila plazmatickou koncentraci rezistinu, nikoliv však adiponektinu, a losartan snížil expresi rezistinu a adiponektinu navozenou hyperinzulinémií
- u zdravých osob a u pacientů s diabetem došlo při hyperinzulinémii k odlišnému ovlivnění systémových koncentrací některých adipocytokinů (rezistin, leptin, MCP-1, RBP-4), zatímco jiné (TNF-alfa, visfatin, IL-1ra, VEGF) ovlivněny nebyly vůbec
- losartan u pacientů s diabetem ovlivnil (snížil) plazmatickou koncentraci leptinu, rezistinu, MCP-1 a RBP-4, zatímco nebyly pozorovány žádné změny v jejich expresi v podkožní tukové tkáni; naopak u adiponektinu došlo po podání losartanu ke zvýšení jeho celkové koncentrace včetně HMW frakce a zároveň ke zvýšení jeho exprese v tukové tkáni
- u osob se zvýšenou glykemií nastalo vedle podání telmisartanu ke zvýšení plazmatické koncentrace adiponektinu, leptinu, rezistinu a naopak k poklesu koncentrace TNF-alfa
- dlouhodobá hypertriglyceridémie vedla v plazmě ke vzestupu koncentrace TNF-alfa a rezistinu, zatímco došlo k poklesu koncentrace leptinu a A-FABP
- při různých stupních poruchy metabolismu glukózy byla pozorována odlišná regulace různých adipocytokinů na úrovni systémové koncentrace a exprese v podkožní tukové tkáni
- opakovaným pozorováním v různých situacích je odlišná regulace systémových koncentrací adipocytokinů a jejich exprese v podkožní tukové tkáni, což naznačuje přítomnost jiného zdroje (nebo zdrojů) adipocytokinů i mimo podkožní tukovou tkáň

K práci mám následující připomínky a otázky:

1. Zvažovala autorka práce v experimentech použití mikrodialýzy tukové tkáně a porovnání lokálních koncentrací adipocytokinů s jejich koncentracemi v systémové cirkulaci? Jaké by mohly být přínosy této metody ve vztahu ke studiím provedenými autorkou?

2. Jedním z hlavních a opakujících se výsledků je pozorování odlišné regulace systémových koncentrací adipocytokinů a jejich exprese v podkožní tukové tkáni. Toto pozorování v mnoha případech brání dosažení jednoznačných závěrů provedených experimentech. Jakým způsobem by navrhovala autorka dále postupovat, aby se předpokládané další zdroje adipocytokinů mohly identifikovat, jejich produkce kvantifikovat a bylo možno odlišit pozorovaný nesoulad například od metodické chyby?
3. Teoreticky, mohl by být nesoulad mezi systémovými koncentracemi adipocytokinů a jejich expresí v podkožní tukové tkáni způsoben odlišnou rychlostí degradace adipocytokinů v systémové cirkulaci za různých okolností jako dalším možným regulačním faktorem jejich působení?

Celkové hodnocení:

Předložená dizertní práce má výbornou vědeckou úroveň a je věnována aktuálnímu tématu. Autorka používá moderní metody, výsledky jsou zpracovány odpovídajícími postupy, kvalitně dokumentovány a dostatečně prezentovány. Práce přináší nové inspirativní informace a pokládá tak základy k dalšímu výzkumu.

Dizertní práce prokazuje předpoklady MUDr. Evy Švehlíkové k samostatné tvorbě vdecké práci a k udělení titulu „Ph.D.“ za jménem.

V Praze dne 21.2.2011

Doc. MUDr. Martin Prázný, CSc., Ph.D.
3. interní klinika 1. LF UK a VFN v Praze
U nemocnice 1
128 08 Praha 2